

Redaktor
Božo Drašković

EKONOMSKI ASPEKTI EKOLOŠKE POLITIKE

EKONOMSKI ASPEKTI EKOLOŠKE POLITIKE

**Redaktor
Dr Božo Drašković**

Beograd, 2012.

Izdavači

Institut ekonomskih nauka

Beograd, Zmaj Jovina 12

Tel. (011) 2622-357, 2623-055; faks: (011) 2181-471

www.ien.bg.ac.rs

office@ien.bg.ac.rs

Beogradska bankarska akademija – Fakultet za bankarstvo, osiguranje i finansije

Beograd, Zmaj Jovina 12

Tel. (011) 2621-730; faks: (011) 2631-926

www.bba.edu.rs

office@bba.edu.rs

Za izdavača

Prof. dr Dejan Erić, direktor

Prof. dr Hasan Hanić, dekan

Recenzenti

Prof. dr Branko Vasiljević

Prof. dr Branko Medojević

Prof. dr Boban Stojanović

Lektor

Ljiljana Kostić

Kompjuterska obrada

Institut ekonomskih nauka

Štampa

Čigoja štampa, Beograd

Tiraž

150 primeraka

ISBN 978-86-80315-98-0

© 2012. Sva prava zadržana. Ni jedan deo ove knjige ne može biti reprodukovan u bilo kom vidu i putem bilo kog medija, u delovima ili celini bez saglasnosti izdavača, odnosno autora priloga.

Sadržaj

PREDGOVOR	vii
------------------------	------------

Prvo poglavlje

EKONOMSKA TEORIJA, EKOLOŠKA POLITIKA I EKOLOGIJA	1
---	----------

PRIRODNE VREDNOSTI I KAPITAL KAO ZAJEDNIČKA DOBRA	3
--	----------

Koncepcije vlasničkih prava i politika naknada za korišćenje zajedničkih resursa..

Božo Drašković

ULOGA EKONOMSKIH INSTRUMENATA U NEUTRALISANJU EKOLOŠKIH EKSTERNALIJA.....	83
--	-----------

Olja Munitlak Ivanović, Mirjana Golušin

EKONOMIJA NEOBNOVLJIVIH RESURSA I DRUŠTVENA KORISNOST	98
--	-----------

Jelena Minović, Božo Drašković

EKO-FINANSIJE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE U SRBIJI	114
---	------------

Zvonko Brnjas

NADLEŽNOST LOKALNE SAMOUPRAVE I SPROVOĐENJE PROPISA U OBLASTI ŽIVOTNE SREDINE	151
--	------------

Dragoljub Todić, Vladimir Grbić

Drugo poglavlje

PRAVNA REGULATIVA.....	167
-------------------------------	------------

NACIONALNA REGULATIVA U OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE.....	169
---	------------

Predrag Dedeić

KRIVIČNA ODGOVORNOST U ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE.....	200
--	------------

Sreto Nogo

DOMAĆA REGULATIVA I NJENA USAGLAŠENOST SA DIREKTIVAMA EU U VEZI SA ZAŠTITOM ŽIVOTNE SREDINE.....	207
---	------------

Srdjan Redžepagić, Mihajlo Đukić

ZNAČAJ EKOLOŠKIH NAKNADA ZA POLITIKU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE U SRBIJI I REPUBLICI ČEŠKOJ	223
---	------------

Elena Baranenko, Ivana Stanković

ZAKONSKA REGULATIVA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE, PRIRODNIH I ZAJEDNIČKIH DOBARA U BIH I NJENA USAGLAŠENOST SA REGULATIVOM EU	241
---	------------

Mersida Sućeska, Aida Hanić

ULOGA JAVNO – PRIVATNOG PARTNERSTVA, MARKETINGA I MENADŽMENTA U RAZVOJU ODRŽIVIH DELATNOSTI – POSEBNO ODRŽIVOG TURIZMA	256
Nata Ćirić, Milenko Mirić, Lazar Janić, Miroslav Ćirić, Marija Vuković	

Treće poglavlje

INVESTIRANJE U ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE	289
INVESTICIJE I PODSTICAJNE MERE ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE.....	291
Ivan Stošić, Saša Stefanović	
KLJUČNI ELEMENTI UPRAVLJANJA EKO-INOVA CIJAMA	313
Biljana Stošić, Snežana Knežević, Radul Milutinović, Andrijana Lakićević	
EKONOMSKI EFEKTI FINANSIJSKIH ARANŽMANA SRBIJE SA MEĐUNARODNIM I EVROPSKIM FINANSIJSKIM INSTITUCIJAMA NA ŽIVOTNU SREDINU I PRIRODNE RESURSE.....	330
Ružica Mrdaković Cvetković	
FINANSIJSKI ASPEKTI PREČIŠĆAVANJA OTPADNIH VODA SA OSVRTOM NA REGULATIVU EU	346
Mališa Đukić	

Četvrto poglavlje

EKOLOŠKO RAČUNOVODSTVO, UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA I ZELENA PRAKSA MALOPRODAJE.....	357
RAČUNOVODSTVENI ASPEKTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	359
Grozdana Belopavlović, Slavica Stevanović	
UTICAJ RAZVOJA ZELENE PRAKSE NA PERFORMANSE U MALOPRODAJI	376
Radojko Lukić, Azra Hanić, Hasan Hanić	
ANALIZA NAKNADA ODABRANOG JAVNOG PREDUZEĆA ZA KORIŠĆENJE PRIRODNIH RESURSA.....	393
Sonja Đurićin, Isidora Beraha, Duško Bodroža	
UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA U SRBIJI.....	426
Predrag Aleksić, Gordana Jančić,	

Peto poglavlje

STRATEGIJA UPRAVLJANJA OTPADOM, RECIKLAŽA I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	443
RECIKLAŽA KAO RASTUĆA TRŽIŠNA NIŠA SOCIJALNIH PREDUZEĆA	445
Grozđanić Radmila, Mirjana Radović-Marković, Dragica Jovančević	

ZNAČAJ UPRAVLJANJA ELEKTRONSKIM OTPADOM.....	469
Boris Jevtić, Grozdanić Radmila, Dušan Marković	
STRATEGIJA UPRAVLJANJA OTPADOM U SRBIJI ZA PERIOD 2010-2019. GODINE	503
Dušan Jakovljević, Dragan Dilparić	
ZAKONI I PODZAKONSKA AKTA.....	527
PROPISI EVROPSKE UNIJE U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM.....	537
PROPISI EVROPSKE UNIJE U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM.....	539
Politika EU u upravljanju otpadom	
ZAKONSKI OKVIR EVROPSKE UNIJE.....	540

PREDGOVOR

Ova monografija je nastala kao rezultat dela istraživanja organizovanog od strane Instituta ekonomskih nauka na projektu „*Ekonomski aspekti troškova i koristi politike zaštite životne sredine u Srbiji*“. Istraživanje je finasirano od strane Fonda za zaštitu životne sredine Republike Srbije.

U monografiji su prezentirani aspekti empirijskih i teorijskih istraživanja ovog multidisciplinarnog i po svom sadržaju složenog predmeta. Pitanja odnosa ekologije i ekonomije postala su aktuelna i predmet istraživanja, posebno u poslednjim dekadama XX veka, da bi svoju aktuelnost zadržala i danas. Na osnovu tih istraživanja u nastajanju je jedno novo područje istraživanja, koje se definiše sintagmom „zeleno ekonomija“. Ne manje značajno pitanje je i ono koje se odnosi na razmatranje koegzistencije i suprotnosti odnosa ekonomske i razvojne politike, prema ekološkoj politici i njihovih uzajamnih protivurečnosti. Jedna od dimenzija te protivurečnosti sadržana je delom u zahtevu i potrebi obezbeđivanja „održivog razvoja“. Ovo je značajno i otuda što se čini da je sadašnja dominantna neoliberalna ekonomska teorija iscrpela svoje mogućnosti za dalje razmatranje kako širih razvojnih, tako i ekoloških problema. Danas još uvek preovlađuje pristup primene na ekološke probleme metoda analize koji se zasnivaju samo na retkosti resursa i tržišnim mehanizmima ponude i tražnje, o svojinskim pravima i „tragediji“ zajedničkih dobara, te izvedenim pogledima u vezi sa eksternalijama i posebno analizi društvenih troškova negativnih eksternalija. Pojedini nezamislivi ekološko-ekonomski problemi zahtevaju razvoj novih pristupa i metoda u ekonomskoj teoriji. Valja posebno obratiti pažnju na problem ireverzibilnosti novčanog kapitala i ograničenih mogućnosti njegovog povratka u prirodni kapital. Takođe, nije dovoljno to da se analiziraju vrednosti prirodnih dobara, kapitala i resursa na bazi samo monetarnih parametara i svodenja prirodnih vrednosti primenom proračuna na bazi kretanja kamatnih stopa.

Monografija se sastoji iz pet poglavlja. U prvom poglavlju su prezentirani delom teorijski, a delom i empirijski aspekti ekonomske i ekološke politike. Drugo poglavlje razmatra normativne aspekte, odnosno regulativu vezanu za ekološka pitanja i zaštitu životne sredine. Treće poglavlje se bavi problemima investiranja u zaštitu prirodnih vrednosti, odnosno životnu sredinu. Četvrto poglavlje analizira neke od ključnih aspekata „zelenog računovodstva“, upravljanja zaštićenim područjima i zelenom praksom u ekonomskim oblastima kao što je maloprodaja. Poslednje, peto poglavlje, obrađuje neka od bitnih pitanja strategije upravljanja otpadom i reciklaže.

Pred čitaocima je knjiga, koja predstavlja, u pojedinim segmentima, nastavak istraživanja koja je Institut sproveo krajem devedesetih godina, a koja su objavljena u knjizi „*Ekonomija prirodnog kapitala*“ iz 1998. godine. Ta knjiga je predstavljala podsticaj jednom broju mladih istraživača da se opredele za bavljenje ovom kompleksnom materijom. Autori i redaktor pozivaju naučnu i stručnu javnost, da kritičkoj analizi podvrgnu rezultate istraživanja izložene u ovoj knjizi. Knjiga može biti i podsticaj predstavnicima državnih institucija za preispitivanje i kreiranje pojedinih mera ekonomske politike kao aspekta ekološke politike, posebno iz ugla korišćenja obnovljivih i neobnovljivih prirodnih vrednosti i resursa.

U Beogradu, decembar.2012

Dr Božo Drašković

- donošenje godišnjih akcionih planova za energetska efikasnost na nacionalnom nivou i mere koje će se sprovesti na nacionalnim, regionalnim i lokalnim nivoima i praćenje njihove uspešnosti,
- bolje informisanje građana,
- poboljšanje poreskog sistema, koji će obezbediti da zagađivači zaista plate,
- bolje usmeravanje državne pomoći za efikasnu upotrebu energije,
- korišćenje javnih nabavki radi stimulisanja upotrebe energetski efikasnih tehnologija,
- upotreba novih ili poboljšanih finansijskih instrumenata,
- unapređivanje zgrada,
- upotreba inicijative EU, CARS21, kako bi se ubrzao razvoj nove generacije vozila koja troše manje goriva

Implementiranje ovog okvira uključuje:

- nacionalne, regionalne i lokalne vlasti,
- lokalne agencije za energiju,
- industriju, i
- finansijske institucije.

Zelenom knjigom ponuđen je niz urgentih mera i akcija koje treba poduzeti radi uređenja ove oblasti i približavanja EU standardima, kao i nekoliko priloga koji predstavljaju konkretne, jednostavne mere i postupke energetske efikasnosti.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

502.131.1(082)
330.15:33(082)
502/504(082)
502.14::34(082)

EKONOMSKI aspekti ekološke politike /
redaktor Božo Drašković. - Beograd : Institut
ekonomskih nauka : #Beogradska bankarska
akademija - #Fakultet za bankarstvo,
osiguranje i finansije, 2012 (Beograd :
Čigoja štampa). - VIII, 545 str. : graf.
prikazi, tabele ; 25 cm

"...monografija je nastala... na projektu
"Ekonomski aspekti troškova i koristi
politike zaštite životne sredine u Srbiji"
--> predgovor. - Tiraž 150. - Str. VII-VIII:
Predgovor / Božo Drašković. - Napomene i
bibliografske reference uz tekst. -
Bibliografija uz svaki rad. - Abstracts.

ISBN 978-86-80315-98-0 (IEN)

1. Драшковић, Божо [уредник]
а) Животна средина - Одрживи развој -
Зборници б) Природна богатства - Коришћење
- Економски аспект - Зборници с) Екологија
- Економски аспект - Зборници д) Животна
средина - Правна заштита - Зборници
COBISS.SR-ID 195386636

ISBN 978-86-80315-98-0

9 788680 315980